
Ana GUȚU, *Discours. Discursuri. Ars Oratoria*, Tipografia Sirius, Chișinău, 2020, ISBN 978-0075-57-274-3, 237p.

Volumul cuprinde multe dintre discursurile politice și academice redactate și susținute, începând cu anul 2010, de doamna profesoară Ana Guțu.

Cartea este structurată în trei capitole. Primul dintre acestea cuprinde discursurile rostite la APCE (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei), în perioada 2010-2014.

Discursurile prezentate în anul 2010 acoperă următoarele proiecte supuse dezbaterii în cadrul APCE: proiectul de rezoluție Comemorarea victimelor Marii

Foamete (Holodomor) în țările fostei URSS (28 aprilie 2010); raportul Republica Moldova - 15 ani de monitorizare a Consiliului Europei" (29 iunie 2010); raportul privind monitorizarea de către comisia APCE a referendumului constituțional din 5 septembrie 2010 (4-8 octombrie 2010).

În anul 2011, discursurile prezentate au vizat următoarele aspecte: subiectul contestării din motive formale a delegațiilor din Serbia, San Marino și Muntenegru (26 ianuarie 2011); situația creată în Tunisia (27 ian. 2011); alegerile parlamentare anticipate din Republica Moldova (24 ian. 2022); dezbaterea de urgență referitoare la funcționarea instituțiilor democratice în Ungaria (26 ian. 2011); proiectul de rezoluție „Dimensiunea religioasă a dialogului intercultural” (12 aprilie 2011); proiectul de rezoluție „Femeile în mediul rural” (14 aprilie 2011); proiectul de rezoluție „ Protecția copiilor și tinerilor contra obezității și diabetului de tip 2” (13 aprilie 2011); proiectul de rezoluție „Impactul parteneriatului estic al UE asupra conducerii și dezvoltării economice în Europa orientală” (11 mai 2011); proiectul de rezoluție „Parlamentele naționale - garanți ai drepturilor omului în Europa” (23 iunie 2011); proiectul de rezoluție „Reforma Adunării Parlamentare” (22

iunie 2011); discurs pe marginea proiectului „A conviețui în Europa secolului XXI: acțiuni în consecința raportului personalităților eminente” (22 iunie 2011); discurs pe marginea proiectului „Evoluția procedurii de monitorizare a APCE” iunie 2010 - mai 2011 (24 iunie 2011); discursul cu tema „Consolidarea democrației prin scăderea vârstei electorale la 16 ani” (23 iunie 2011); discursul cu tema „Spre o convenție-cadru pentru drepturile tinerilor” (24 iunie 2011); discursul cu tema „Cererea statutului de partener pentru democrație pe lângă Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei prezentată de Parlamentul din Maroc” (21 iunie 2011).

Discursurile prezentate în anul 2012 au avut în vedere următoarele aspecte: dreptul fiecăruia de a participa la viața culturală (24 ianuarie 2012); alegerile parlamentare desfășurate în Rusia, în 4 decembrie 2011 (23 ianuarie 2012); promovarea unei cetățenii active în Europa (24 aprilie 2012); protecția libertății de exprimare și de informare pe internet și mass-media on-line (25 aprilie 2012); situația persoanelor deplasate în Caucazul de nord și revenite în regiune (26 aprilie 2012); pensii decente pentru toți (27 aprilie 2012); funcționarea instituțiilor democratice în Federația Rusă (2 octombrie 2012); dreptul la libertatea alegerii educaționale în Europa (4 octombrie 2012); consolidarea și deschiderea internațională a spațiului european al învățământului superior //Guvernanța instituțiilor de învățământ superior în spațiul european al învățământului superior (5 octombrie 2012).

În 2013, discursurile doamnei Ana Guțu au vizat următoarele aspecte: evoluțiile recente în zona conflictului înghețat - Transnistria (24 iunie 2013); corupția: o amenințare a statului de drept (26 iunie 2013); parteneriatul estic - instrument de cooperare cu șase țări ale Europei de Est (Ucraina, Republica Moldova, Bielorusia, Georgia, Armenia și Azerbaidjan) (30 septembrie 2013).

În 2014, problematica dezbătută în cadrul discursurilor rostite a fost următoarea: internetul și politica (22 ianuarie 2014); migrații: să facem ca ei să constituie o bogăție pentru societățile europene gazde // testele de integrare: ajutor sau piedică? (29 ianuarie 2014); discurs pe marginea încălcărilor dreptului fundamental de a învăța în limba maternă (7 aprilie 2014); situația și drepturile minorităților naționale tradiționale în Europa (8 aprilie 2014); suspendarea dreptului de vot al membrilor delegației Rusiei la APCE (10 aprilie 2014); consecințele politice și umanitare ale crizei din Ucraina (26 iunie 2014); discurs pe marginea evenimentului care va avea loc vineri, 27 iunie, la Bruxelles - semnarea Acordurilor de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, Georgia și Ucraina; oprirea

manifestărilor de neonazism (30 septembrie 2014); criza din Ucraina (1 octombrie 2014); analiza raportului „Evoluția procedurii de monitorizare a APCE” (2 octombrie 2014); analiza raportului „Spre o optimizare a tratamentelor cancerului mamar în Europa” (3 octombrie 2014); discurs privind „Libertatea media și protecția jurnaliștilor” (4 decembrie 2014).

Capitolul al doilea al cărții cuprinde o selecție a discursurilor rostite de doamna profesoară Ana Guțu în spațiul românesc. Dintre acestea spicuiem: discurs pe marginea programului de activitate a guvernului Republicii Moldova (10 iunie 2009); participarea delegației Republicii Moldova la sesiunea de toamnă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (2 octombrie 2009); accesul tinerilor din Republica Moldova la studii superioare universitare (12 iunie 2009); dreptul la autoidentificare națională și culturală (23 decembrie 2011); discurs cu prilejul organizării adunării parlamentare a Francofoniei (18-21 noiembrie 2013).

Pledoaria doamnei Ana Guțu pentru limba română a fost rostită la sesiunea de examinare a sesizării depuse de deputatul Ana Guțu la Curtea Constituțională, pe 26 martie 2013 și a avut în vedere interpretarea art. 13 din Constituție care declară că limba „de stat în Republica Moldova este limba moldovenească în baza alfabetului latin” (5 decembrie 2013). În fața membrilor Curții Constituționale a Republicii Moldova, Ana Guțu prezintă punctual, invocând argumente istorice și lingvistice, motivele pentru care trebuie amendat art. 13 din Constituția Republicii Moldova care stipulează că „limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească funcționând în baza grafiei latine.” (p.178)

Comentând sintagma „limba moldovenească”, Ana Guțu observă că aceasta

„vine în contradicție, în primul rând, cu Declarația de independență a Republicii Moldova, adoptată la 27 august 1991, act politic de constituire a statului în care se vorbește despre «decretarea limbii române ca limbă de stat» și nu despre limba moldovenească. (...) Cu atât mai mult, că, din punctul de vedere al lingvisticii moderne, nu există «limbă moldovenească», acest termen nu e de găsit nici în dicționarele enciclopedice de mare autoritate precum Oxford, Enciclopedia Britanica, Dicționarul Academiei Franceze și alte ediții internațional recunoscute. Sintagma «limba moldovenească funcționând în baza grafiei latine» este o parafrază nereușită, chiar dacă e motivată din punct de vedere istorico-politic, a sintagmei «limba română».” (p.180-181)

Urmează discursul rostit la Forumul internațional privind Implementarea principiilor spațiului european al învățământului superior (2 decembrie 2011) în cadrul căruia Ana Guțu discută despre

„noile provocări care stau în fața universităților europene la ora actuală”, enumerând: „orientarea spre piața muncii, flexibilizarea programelor de studii, asigurarea calității, mobilitatea academică, aspectele comercializării cunoașterii.” (p. 217)

În zilele de 11 și 12 octombrie 2012, la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați a avut loc conferința internațională *Lexic comun / Lexic specializat* cu tema *Lexicul politic – martor al transformărilor social-politice și de mentalitate din lumea contemporană*, în plenumul căreia, doamna profesoară Ana Guțu a susținut o prelegere cu titlul *Limba politicului și politica limbii în spațiul istoric basarabean*:

„Universitatea, în inima societăților organizate diferit, din punctul de vedere al condițiilor geografice și al importanței istorice, este o instituție autonomă care, într-un mod critic, produce și transmite cultura prin cercetare și învățământ. Astăzi, universitățile se confruntă cu o schimbare a paradigmei clasice care miza pe libertatea spiritului creator și poate mai puțin pe pragmatismul beneficiului imediat. (...) Exigențele mereu crescânde din partea societății, presiunile economice fără precedent cauzate inclusiv de criza financiară economică mondială au făcut să schimbe filosofia existențială a universităților europene. Tot mai des auzim astfel de concepte precum *comercializarea gândirii științifice, eficientizarea guvernantei universitare, profesionalizarea cursurilor educaționale*. Un lexic tehnocrat, uneori amplasat la periferia clasicismului universitar, de care, sincer vorbind, nu este cazul să ne dezicem.” (p. 220)

La finalul discursului său, Ana Guțu își afirmă speranța că

„Universitatea europeană a fost și va rămâne gardianul valorilor umaniste autentice, un adevărat templu al cunoașterii unde profesorii și studenții își dau întâlnire întru transmiterea și generarea cunoștințelor într-o atmosferă de libertate absolută a gândirii.” (p. 220)

Salutând organizarea conferinței *Lexic comun / Lexic specializat*, Ana Guțu apreciază că acest eveniment științific

„va constitui, cu siguranță, un jalon important în diseminarea gândirii filosofice în Europa Centrală și de Est, va contribui la o mai profundă înțelegere a fenomenului sociolingvistic coroborat cu cel politic, ba mai mult, va construi noi punți de cooperare științifică între universitățile din regiune și nu doar.” (p.220)

Discursul rostit în cadrul colocviului *La Franopolyphonie: multilinguisme, contrastivité et communication interculturelle* (25 martie 2016):

„Les Journées de la Francophonie en République de Moldavie sont une belle occasion de célébrer la langue française que nous avons tous en partage, le français étant une langue porteuse de culture et de valeurs qui nous sont très chères: liberté, égalité, fraternité, solidarité, diversité, universalité.(...)Le pouvoir des mots - le pouvoir de la langue - le pouvoir des valeurs véhiculées par les langues - la co-existence pacifique des langues dans les sociétés modernes - voilà les sujets qui nous préoccupent aujourd'hui. Dans le contexte des phénomènes migratoires sans précédents qui ont lieu en Europe, nous sommes en train d'observer une sorte de mise en cause des valeurs les plus solides et précieuses: la paix, la liberté d'expression, la liberté de mouvement, la sécurité personnelle.” (p.226-227)

În discursul rostit la inaugurarea colocviului științific dedicat celor 160 de ani de la nașterea lui Sigmund Freud, cu tema „La început a fost opera” (13 mai 2016), Ana Guțu își afirmă speranța că lucrările ce vor fi prezentate precum ecourile acestui eveniment

„vor contribui modest, dar sigur, la expansiunea psihanalizei românești, inclusiv în stânga Prutului ale cărei rădăcini oarecum coboară în opera freudiană - pe cât de finită, pe atât de infinită în materie de cognoscibilitate.” (p.230)

La inaugurarea ediția a IX-a a *Symposia Investigatio Bibliotheca* (24 februarie 2017), Ana Guțu afirmă:

„Limba este codul comunicării umane prin excelență, arbitrar la origine și motivat în exercițiul său contemporan care a permis înveșnicirea multiplelor experiențe diatopice și distratice, grație acribiei scribilor neobosiți. (...) Puterea limbii în societate este înveșnicită în carte. Litera scrisă rămâne a fi gravată pe veci pentru a transmite negreșit în viitor înșiruirea faptelor zilelor trecute și prezente căci nu poți trăi dezrădăcinat aidoma unui ciulin pe care îl poartă vânturile bezmetice pe câmpii străine.(...) Cartea este întruchiparea supremă a rațiunii umane de a fi. Restul este *vanitas vanitatis* - deșertăciunea deșertăciunilor.”(p. 231)

Volumul se încheie cu discursul rostit cu prilejul acceptării ordinului *Legiunea de Onoare în grad de cavalier al Republicii Franceze* (20 octombrie 2017), înmănat de către ambasadorul Franței în Republica Moldova. Dincolo de solemnitatea momentului, Ana Guțu își declară fascinația pentru limba și cultura franceză:

„Am cunoscut patrimoniul universal cultural prin limba și gândirea filosofică franceză. M-am străduit să transmit studenților această dragoste profundă pentru limba franceză și întreaga sa istorie care este de asemenea și istoria valorilor universale și europene, istoria gândirii democratice din care se inspiră toate țările din lume.” (p.237)

Oana CENAC
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați